

Δώδεκα ημέρες στο «Λαϊκό»

του Νικ. Λ.Γ. Λιναρδάτου

Εξι εβδομάδων απουσία. Από τις στήλες της «Εστίας». Παράλληλα δώδεκα ημέρες στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Αθηνών «Λαϊκό». Σκέψεις και παρατηρήσεις σέ τρία επίπεδα.

Πρώτα σέ προσωπικό. Ως εισαγωγή. Γύρω στις 8 τό πρωί μεταφέρομαι έπειγόντως από πολύ αγαπητό φίλο γιατρό στό νοσοκομείο. Από τηλεφωνική συνομιλία γιατρών έχω πλήρη συνείδηση της καταστάσεως. Αλλά και από τό σύμπωμα. Η κόρνα του αυτοκινήτου μας έχει βραχνιάσει. Εύγενικός μοτοσυκλετιστής (πολίτης) μάς ανοίγει τόν δρόμο. Ξαπλωμένος στό πίσω κάθισμα συλλογιέμαι. Τό περιστατικό. Υπόθεση πιθανοτήτων. Έξαρτάται. Έτσι ή άλλως. Από έδω ή από εκεί. Μέ πλήρη συναίσθηση. Όχι άπλως ψυλλιασμένος.

Σέ νοσοκομείο παραλαβή χωρίς χρονοτριβή. Ταχύτατη οργάνωση έξετάσεων. Άλληλοδιαδόχως περνάω από διάφορα μηχανήματα. Μέ μετρούν. Χωρίς καθυστερήσεις. Μόνο στόν προθάλαμο της σπινθηρογραφίας περιμένω κανένα τέταρτο. Ξαπλωμένος στό φορείο. Παίρνω έναν μπουρμπουλο (άπρογραμματίστον ύπνάκο). Η μόνη ώρα πού ό νους έπαψε νά λειτουργεί. Τόν υπόλοιπο χρόνο άλληλουχία ίδεών. Η άσυναρτησίες. Περίεργο. Τό παρόν σάν νά μήν υπήρχε. Πολλά άναφέρονταν στό παρελθόν. Θύμησες. Μνήμες. Άλλα ήταν προβλέψεις του μέλλοντος. Πώς θά έξελισσονταν διάφορα θέματα. Προσωπικά. Άλλα άσχετα. Υποσυνείδητη άποφυγή σκέψεων - άναρωτιέμαι έκ των ύστερων - για μία κρίσιμη κατάσταση; Ύστερα από μία-δυό ημέρες οί συνηθισμένες σέ νοσηλευόμενους φοβίες, άγωνίες, καθουσασμοί, άβεβαιότητες, ξαλαφρώματα, άνακούφιση.

Δεύτερο επίπεδο. Τό νοσοκομείο. Η Α' χειρουργική κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών στό «Λαϊκό». Δέν γενικεύω. Μπορεί οί παρατηρήσεις νά ισχύουν και άλλου. Μπορεί όχι. Έπισημανα και πιό πάνω τόν εύρυθμο τρόπο λειτουργίας. Μά από τή λειτουργικότητα πιό άξια σχολιασμού βρίσκω τήν ανθρώπινη πλευρά. Μία άλλιώτικη μικρή κοινότητα. Γιατροί, νοσοκόμοι, άσθενείς. Μία άλλη σχέση μεταξύ τους. Και οί συγγενείς, οί έπισκέπτες. Κατανόηση, άνεκτικότητα, συμπάθεια, άλληλοβοήθεια. Μεταξύ όλων και πρός όλους.

Οί γιατροί. Βλέποντάς τους από έξω θά έλεγε κανείς καλοί έπαγγελματίες. Από μέσα άλλη ή εικόνα. Ξεπερνάει τά όρια του χαρακτηρισμού αυτού. Σέ έφημερίες. Νά είναι στό πόδι, νά παρακολουθούν, νά χειρουργούν επί 24 και 36 και 48 ώρες. Πώς μπορεί νά περιγραφεί; Ένωσα πώς ύποκρύπτει κάτι παραπάνω από τά συνήθη αισθήματα. Περισσότερο, μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τόν συνάνθρωπο. Για τόν άνθρωπο. Τόν άγνωστο. Πού παρουσιάζεται τήν τελευταία στιγμή ως έπειγον περιστατικό. Άγνοια για τόν κόσμο πού περιέχει. Τό μόνο θέβαιο πώς είναι άνθρωπος έν κινδύνω. Χρειάζεται τή βοήθεια. Του γιατρού. Και αυτός τήν παρέχει μέ άνιδιοτέλεια. Από φιλαλληλία. Μέ άγνωση για τήν έκβαση της έπεμβάσεως. Έκβαση συχνά μεταξύ ζωής και θανάτου. Ύστερα από άτέλειωτες ώρες συνεχούς άγωνίας. Εύγνωμοσύνη και έκτίμηση. Η άνταμοιδή τους.

Τρίτο επίπεδο. Ο έξω κόσμος. Η κοινωνία. Όπως φαίνεται από τόν μικρόκοσμο του νοσοκομείου. Μέ φόντο τήν άνεκτικότητα και τήν έπείκεια πού έπικρατούν εκεί. Έτσι άλλη είναι ή προοπτική. Άλλες οί προτεραιότητες. Ο άνθρωπος είναι στό κέντρο της εικόνας. Φυσικό περιβάλλον, οικολογικά προβλήματα, ή άκρίβεια της βενζίνης έπονται. Και ό,τι άλλο. Πολύ πίσω. Η εικόνα της κοινωνίας στό έπίκεντρο. Όπως μάλιστα παρουσιάζεται από τό μέσο, πού σήμερα συγκεκριμενοποιεί τή λαϊκή αντίληψη των πραγμάτων και των καταστάσεων. Ένωθ βεβαίως τήν τηλεόραση. Τήν όποια ό άσθενής παρακολουθεί επί πολλές ώρες. Όλα τά προγράμματα. Και τά πολλά ήλίθια. Σχεδόν ύποχρεωτικά. Ως μέσο φυγής από τό πρόβλημά του. Η γιατί τό θέλει ό πλαινός άσθενής.

Η εικόνα λοιπόν. Κατάσταση άμείλικτου πολέμου. Όλων έναντιόν όλων. Θυμίζει Έλληνες και Τρῶες. Κακία και μίσος. Διαχέονται από τούς πάντες. Κυριαρχούν παντού. Δέν ύπάρχει ένας, ό όποίος νά συμφωνεί μέ έναν άλλον. Σέ κάτι. Έστω άσήμαντο. Έπουσιώδες. Όμηρικές συγκρούσεις. Ηγούνται: Άλαθάνας, Καρχιμάκης. Καπουλέτοι και Μοντέγοι. Σέ σαιξπηρική έκδοχή του μίσους. Πού οδηγεί σέ τραγωδία. Κωνσταντινικοί και Βενιζελικοί. Πού όδήγησαν τόν έλληνικό λαό σέ τραγική καταστροφή.

Αυτά έρχονται στόν νου του τηλεθεατή. Και του παρατηρητή της σημερινής Ελλάδος. Αυτή ή εικόνα της έλλαδικής κοινωνίας. Μία δεύτερη σκέψη άκολουθεί άβίαστα. Μπορεί νά χαρακτηριστεί ως «κοινωνία» ή τωρινή συμβίωση των κατοικούντων τήν χώρα πού λέγεται Έλλάς; Όρισμός: «Κοινωνία: Άριθμός άτομων και/ή σχετικών θεσμών, πού κυβερνώνται από πρακτική άλληλοεξάρτηση, σύμβαση και ίσως νόμο...» (The Oxford Companion to Philosophy, Oxford University Press 1995). Έξ άλλου ό Φρήντριχ Α. Χάγιεκ, ό γνωστός φιλελεύθερος οικονομολόγος (βραβείο Νομπέλ) και φιλόσοφος παρατηρεί: «Τό ούσιώδες σημείο παραμένει: είναι ή άποδοχή τέτοιων κοινών άρχων, οί όποίες κάνουν μία ομάδα ανθρώπων κοινότητα. Και αυτή ή κοινή άποδοχή είναι άπαραίτητη προϋπόθεση για μία έλεύθερη κοινωνία. Μία ομάδα ανθρώπων γίνεται κοινωνία όχι θεσιπίζοντας νόμους για τούς εαυτούς τους, αλλά μέ τό νά ύπακούουν τούς ίδιους κανόνες συμπεριφοράς». (The Constitution of Liberty).

Μέ αυτά τά κριτήρια μπορούμε νά μιλάμε για έλληνική (έλλαδική) κοινωνία; Έδω ισχύει τό homo homini lupus. Λύκος ό ένας άνθρωπος για τόν άλλον. Τό διατύπωσε πρώτος ό Ρωμαίος κωμωδιογράφος Πλαύτος. Τό επανέφεραν ως σοβαρή διαπίστωση ό Bacon και ό Hobbes. Για νά εύρει τή συνεπέστερη έφαρμογή του στήν χώρα μας του 21ου αιώνα. Άλληλοτρωγόμεσαστε. Λείπει ή κοινή άποδοχή κάποιων άρχων. Τό άλας έμωράνθη. Η πνευματική ήγεσία του τόπου, οί πανεπιστημιακοί καθηγητές μέ τό όργανό τους, τήν ΠΟΣΔΕΠ, περιφρονούν άνοιχτά Σύμβαση και νόμους. Κοινοβουλευτικά κόμματα κηρύσσουν άνυπακοή στους νόμους, πού ψηφίζονται από τό κοινοβούλιο. Και τελικά δέν τηρούνται από κανέναν. Καμμία κοινωνική ρύθμιση. Για νά έπαληθευθεί τό ρηθέν υπό Άριστίππου, φιλοσόφου μαθητή του Πρωταγόρα και του Σωκράτη: «Εάν πάντες οί νόμοι άναίρεθώσιν, όμοίως βιώσασμεν».